

INFORMACINĖ VISUOMENĖ STATISTIKOS KONTEKSTE

Dr. Gediminas Samuolis
Statistikos departamento
Žinių ekonomikos ir specialiųjų tyrimų statistikos skyriaus vedėjas
Tel. (8 5) 236 4621
El. p. gediminas.samuolis@stat.gov.lt

Informacinės visuomenės plėtros procesai Lietuvoje kasmet spartėja – vis daugiau žmonių, gyvenančių ne tik didmiesčiuose, bet ir kaimo vietovėse, naudojami interneto teikiamomis galimybėmis ieškodami juos dominančios laisvalaikio ar darbo informacijos, vis daugiau verslo įmonių, valstybės bei savivaldos institucijų bendrauja tarpusavyje naudodamos elektronines ryšio priemones, internete teikia išsamią informaciją apie savo veiklą, sudaro galimybes nuotoliniu būdu užsisakyti jų teikiamą produkciją – prekes ar paslaugas. Sparčiai auga mobiliojo ryšio naudojimas, plėtojama plačiajuosčių interneto tinklų infrastruktūra, kuriamos naujos elektroninės paslaugos, tobulinamos didžiosios valstybės informacinės sistemos. Informacinės technologijos (IT) tampa neatsiejama bet kokios veiklos srities dalimi.

Sparti informacinės visuomenės plėtra keičia ir Statistikos departamento veiklos procesus bei statistinės informacijos sklaidos būdus. IT iš esmės pakeitė visus statistinės informacijos rengimo procesus: daugelyje statistinių tyrimų duomenims rinkti naudojamos elektroninės statistinių ataskaitų formos, duomenys apdorojami panaudojant elektronines duomenų bazines, naudojant IT priemones taikomi įvairūs matematiniai modeliai statistiniams įverčiams skaičiuoti ir prognozuoti, parengtos statistinės informacijos sklaida taip pat perkeliama į elektroninę erdvę – statistinių rodiklių duomenų bazines ir elektroninius leidinius.

Informacines technologijas galima laikyti pagrindiniu veiksmu, lemiančiu veiklos organizavimą įmonėse, darbo pobūdį, švietimo poreikius, gyventojų kvalifikacinį pasirengimą ir įmonių, viešojo sektoriaus ir namų ūkių ryšius. Dėl šios priežasties padidėjo patikimos statistinės informacijos, atspindinčios plėtros procesą ir skirtingus žiniomis pagrįstos ekonomikos ir informacinės visuomenės bruožus, poreikis. Statistikos departamentas informacinę visuomenę atspindinčius statistinius rodiklius pradėjo rinkti nuo 2002 m. 2003-iaisiais pasirodė pirmasis leidinys „Informacinės technologijos Lietuvoje“,

kuriame buvo pateikta statistinė informacija apie IT sektoriaus plėtrą šalyje, IT panaudojimą namų ūkiuose, įmonėse, švietimo, sveikatos apsaugos ir viešojo administravimo institucijose. Nuo 2004 m. IT panaudojimo statistiniai tyrimai atliekami pagal bendrą, visose ES šalyse taikomą, metodiką.

Informacinės visuomenės statistiką galima apibrėžti pagal jos struktūrines dalis, išskiriamas jau egzistuojančiose ir naujose – IT naudojimo – statistikos srityse. Informacinės visuomenės statistikai priskiriamos statistikos sritys įvairiais būdais susijusios su IT ir ją galima skirstyti į dvi stambias struktūrines dalis: IT infrastruktūros statistika, t. y. IT produktų gamybos (konsultacijų teikimo), prekybos bei ryšių (komunikacijų) teikimo statistika, ir IT panaudojimo statistika – IT naudojimas namų ūkiuose, įmonėse ir viešojo administravimo institucijose.

LIETUVOS INFORMACINIŲ TECHNOLOGIJŲ SEKTORIAUS APŽVALGA

IT sektoriaus produkcija kasmet augo ir 2007 m. sudarė 5,55 mlrd. litų. Palyginti su 2006 m., IT sektoriaus produkcija padidėjo 4,9 proc. Tačiau IT sektoriaus produkcijos lyginamoji dalis šalies bendrojoje produkcijoje sumažėjo nuo 3,6 proc. 2006 m. iki 3,2 proc. 2007 m. IT sektoriaus įtakos mažėjimą bendrojoje produkcijoje lėmė sparčiai besivystę kiti sektoriai, ypač statybos, prekybos, finansinio tarpininkavo.

Išankstiniais duomenimis, IT sektoriaus pridėtinė vertė 2007 m., palyginti su 2006 m., to meto kainomis išaugo net 7,1 proc. Sektoriaus pridėtinės vertė bendrojoje pridėtinėje vertėje sumažėjo nuo 4,2 proc. 2006 m. iki 3,8 proc. 2007 m. Visais minėtais metais lemiamą reikšmę augimui turėjo sparti telekomunikacijų, kompiuterių ir su jais susijusių ekonominės veiklos rūšių plėtra.

2007 m. veikė 1894 IT įmonės. Įmonių skaičius, palyginti su 2006 m., padidėjo beveik 7 proc. ir sudarė 2,8 proc. visų nefinansinių įmonių. IT sektoriuje vyravo

(82 proc.) mažos įmonės, turinčios iki 9 samdomųjų darbuotojų. Jose dirbo 18 proc. visų šio sektoriaus darbuotojų. Vidutinės ir didžiosios įmonės, turinčios 50 ir daugiau darbuotojų, sudarė 5 proc. visų IT sektoriaus įmonių. Jose dirbo 64 proc. visų IT sektoriaus darbuotojų.

Muitinės deklaracijų ir Intrastato ataskaitų duomenimis, 2007 m. eksportuota 1907,8 mln. litų vertės IT prekių, į Lietuvą importuota šių prekių už 4057,9 mln. litų. 2007 m. IT prekių eksportas, palyginti su 2006 m., padidėjo 1,4 proc., importas – 19,1 proc.

2007 m. šios prekės sudarė 4,4 proc. bendro Lietuvos eksporto, 2006 m. – 4,8 proc. Daugiausia eksportuota garso ir vaizdo aparatūros (31,3 proc.

bendro IT prekių eksporto). Iš visų importuojamų prekių IT prekės 2007 m. sudarė 6,6, 2006 m. – 6,4 proc.

2007 m. didžiausią importuojamų IT prekių dalį sudarė kompiuteriai ir su jais susijusi aparatūra (27 proc.) bei garso ir vaizdo aparatūra (25,7 proc.). 2007 m. importo augimui įtakos turėjo garso ir vaizdo aparatūros (47,8 proc.) bei telekomunikacijų aparatūros (20,7 proc.) importas.

2007 m. daugiausia IT prekių eksportuota į Rusiją (22,2 proc.), Latviją (21 proc.), Estiją (12,9 proc.). Daugiausia importuota iš Nyderlandų (16,1 proc.), Vokietijos (12,8 proc.), Suomijos (11,6 proc. viso IT prekių importo).

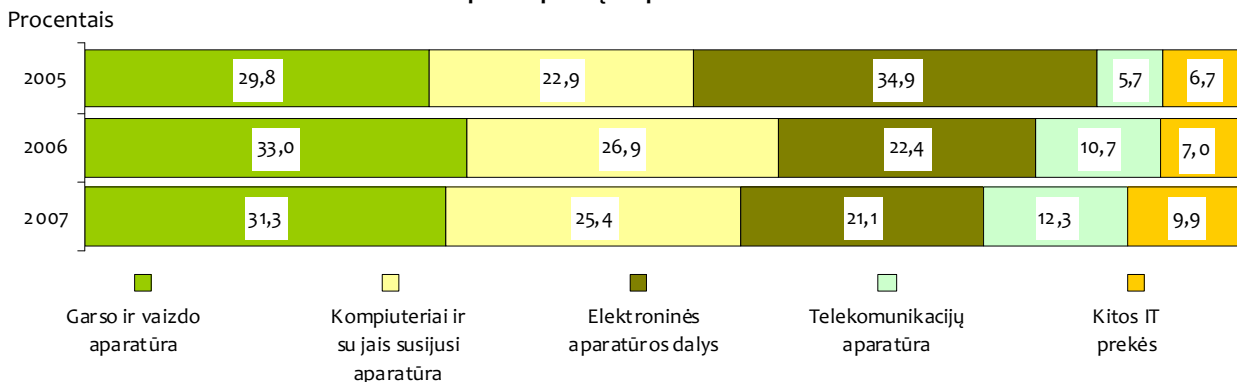
1 lentelė. IT sektoriaus produkcijos ir pridėtinės vertės įvertinimas¹

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
IT sektoriaus produkcija, mln. Lt	3303,2	4026,6	4525,1	4770,9	4958,0	5158,8	5290,7	5550,1
dalis bendroje produkcijoje, proc.	4,3	4,9	5,1	4,9	4,6	4,1	3,6	3,2
IT sektoriaus pridėtinė vertė, mln. Lt	2010,5	2251,5	2617,3	2722,6	2824,8	2969,3	3102,8	3322,1
dalis bendroje pridėtinėje vertėje, proc.	5,0	5,2	5,7	5,3	5,0	4,6	4,2	3,8
dalis BVP, proc.	4,4	4,6	5,0	4,8	4,5	4,1	3,7	3,4

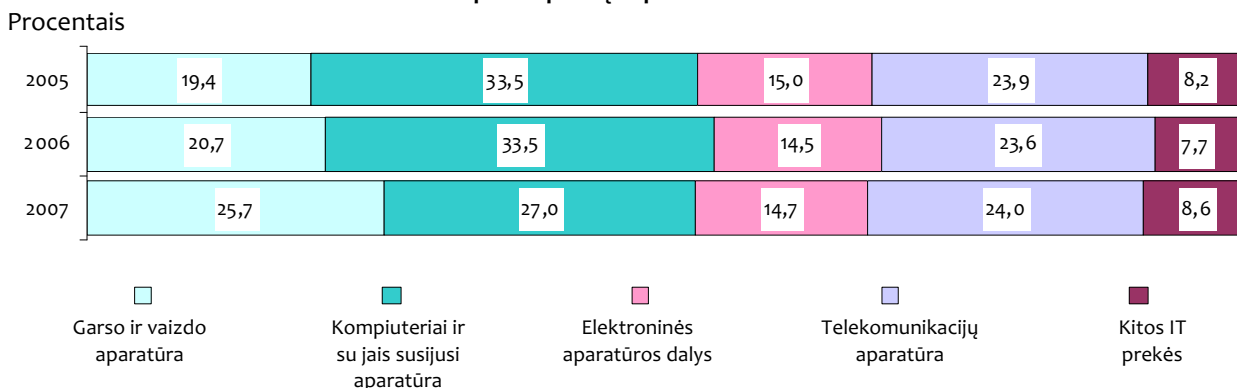
¹ Duomenys pateikiami pagal pakeistą IT sektoriaus ekonominės veiklos rūšių klasifikaciją.

* Išankstiniai duomenys.

1 pav. IT prekių eksporto struktūra

2 pav. IT prekių importo struktūra

IT NAUDOJIMAS NAMŲ ŪKIUOSE

Statistikos departamento atlikto namų ūkių tyrimo duomenimis, 2008 m. asmeninius kompiuterius namuose turėjo 48 proc. (mieste – 54, kaime – 34 proc.) namų ūkių. Internetu namuose naudojosi 47 proc. visų namų ūkių. Mieste interneto prieigą namuose turėjo 53 proc., kaime – kas trečias namų ūkis (33 proc.). Didžioji interneto vartotojų dalis (76 proc.) naršyti internete naudojo stalo kompiuterį, beveik kas antras namų ūkis (44 proc.) – mobilųjį telefoną, 27 proc. – nešiojamąjį kompiuterį.

Kompiuteriais kada nors yra naudojęsi 60 proc. 16–74 metų amžiaus asmenų. Didelė dalis besinaudojančiųjų kompiuteriais – jauni žmonės. Iš 65–74 metų amžiaus asmenų tik 9 proc. yra kada nors naudojęsi kompiuteriu. 2008 m. kompiuteriais naudojosi 56 proc. 16–74 metų amžiaus asmenų. Dauguma (73 proc.) asmenų, kurie 2008 m. naudojami kompiuteriais, naudojami jais kasdien, penktadalis (21 proc.) – bent kartą per savaitę.

Internetu 2008 m. naudojosi 53 proc. visų 16–74 metų amžiaus asmenų (2007 m. – 49 proc.). Dauguma (72 proc.) internetų naudojami internetu kasdien. Kas ketvirtas penktas internetu besinaudojantis asmuo naudojami juo bent kartą per savaitę, bet ne kasdien. Taigi reguliariai (ne rečiau

kaip kartą per savaitę) internetu naudojosi 94 proc. internetų, arba pusė visų 16–74 metų amžiaus gyventojų.

Dažniausiai internetas buvo naudojamas ryšiams, informacijos paieškai, laikraščiams ir žurnalams skaityti, muzikos ar vaizdo įrašams parsisiųsti. Elektroniniu paštu naudojosi 78 proc., ieškojo informacijos apie prekes arba paslaugas 70 proc., laikraščius ir žurnalus internete skaitė ar siuntėsi 82 proc., klausėsi muzikos ar siuntėsi muzikos įrašus 55 proc. interneto vartotojų.

Laisvalaikio tikslams, tokiems kaip radijo klausymas, TV žiūrėjimas, muzikos klausymas ar vaizdo įrašų žiūrėjimas, parsisiuntimas, žaidimų parsisiuntimas ar žaidimas tinkle, naršykle grindžiamas naujienų skaitymas, internetą naudojo 67 proc. internetų (35 proc. visų 16–74 metų amžiaus asmenų). Iš jų tik kas keturioliktas (7 proc.) mokėjo už garso ar vaizdo medžiagą, kurią siuntėsi iš interneto ar žiūrėjo internete.

Prekes ir paslaugas asmeniniais tikslais internetu pirko ar užsakė 5,8 proc. visų 16–74 metų amžiaus asmenų, arba 10,6 proc. asmenų, kurie naudojami internetu. Dažniausiai elektroninė prekyba buvo naudojama perkant bilietus į kultūros renginius, įsigyjant kelionės bilietus ar rezervuojant kambarį viešbutyje.

2 lentelė. Interneto naudojimo tikslai

Procentais

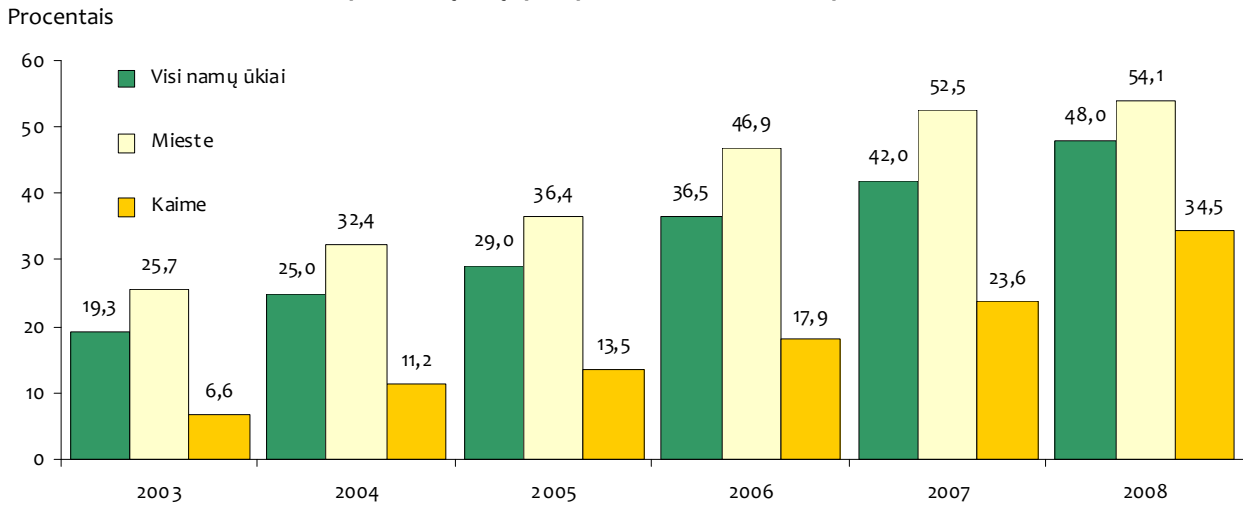
	2004	2005	2006	2007	2008
Ryšiams	24,6	27,1	33,8	40,8	45,7
Informacijai apie prekes ir paslaugas gauti	15,3	21,5	29,6	36,3	36,9
Paslaugoms, susijusioms su kelionėmis ir apgyvendinimu, gauti	5,2	7,4	11,8	13,9	15,4
Klausytis radijo, žiūrėti TV programas	8,3	10,9	16,9	19,5	19,0
Žaisti, siųsti žaidimus ar muzikos įrašus	15,3	17,5	24,4	26,9	33,4
Skaityti, siųsti laikraščius, žurnalus	21,0	24,2	30,3	31,7	43,4
Darbo paieškoms, prašymams dėl darbo siųsti	4,4	6,6	9,5	10,1	10,4
Informacijai, susijusiai su sveikatos priežiūra, gauti	5,1	8,5	15,4	19,2	21,4
Informacijai iš valstybės institucijų, viešųjų paslaugų įstaigų tinklalapių gauti	8,9	11,3	12,6	17,6	18,2
Siųstis oficialius blankus	5,7	6,6	6,7	12,0	13,2
Pildyti, siųsti užpildytus blankus	5,5	5,6	6,1	11,3	13,3
Internetinės bankininkystės paslaugoms	6,7	10,3	14,7	21,0	27,2

3 lentelė. Elektroninė prekyba asmeniniais tikslais

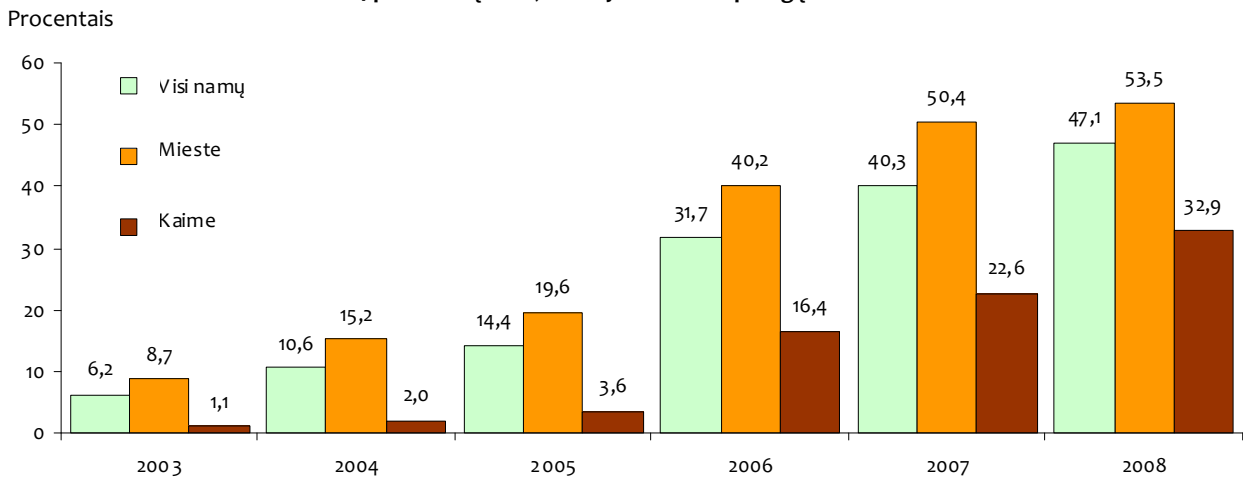
Procentais

	Visi 16–74 metų amžiaus asmenys	iš jų pagal amžiaus grupes					
		16–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65–74
2004	1,0	2,4	1,6	0,6	0,8	-	/
2005	2,2	4,3	3,8	2,2	1,0	0,3	-
2006	4,2	8,9	8,4	3,8	1,5	0,4	0,1
2007	5,5	9,9	11,2	5,5	2,6	0,7	0,1
2008	5,8	10,3	10,5	6,3	3,5	1,1	0,2

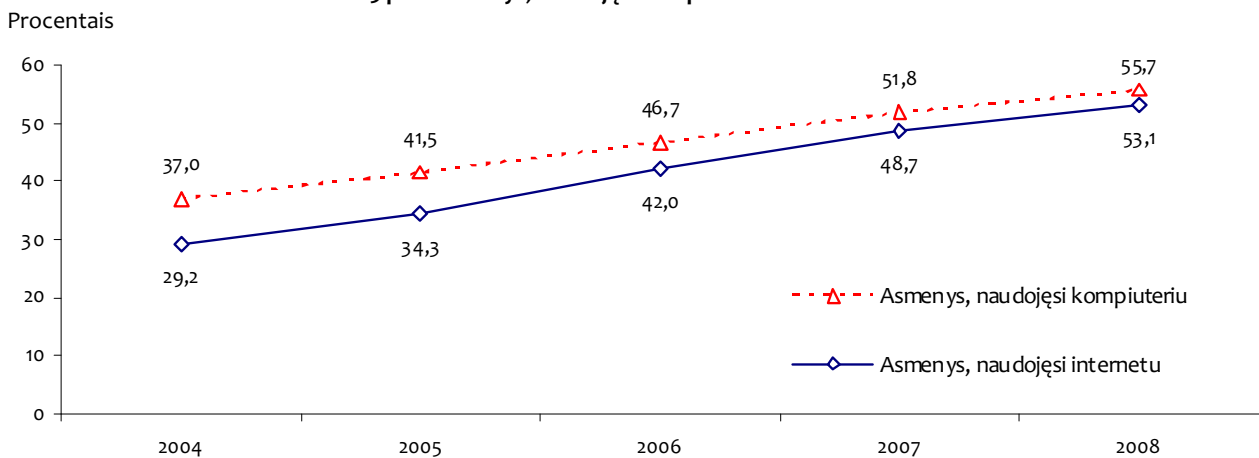
3 pav. Namų ūkių apsirūpinimas asmeniniais kompiuteriais

4 pav. Namų ūkiai, turintys interneto prieigą namuose

5 pav. Asmenys, naudojęsi kompiuteriu ir internetu

INFORMACINIŲ TECHNOLOGIJŲ PANAUDOJIMAS ĮMONĖSE

2008 m. pradžioje 94,8 proc. gamybos ir paslaugų įmonių, kuriose dirbo 10 ir daugiau darbuotojų, darbe naudosi kompiuteriais, 92,7 proc. – internetu. 2007 m. pradžioje kompiuteriais ir internetu atitinkamai naudojosi 90,5 ir 88,4 proc. įmonių. Kompiuterius kasdieniniame darbe bent kartą per savaitę naudojo 32,5, internetą – 29,2 proc. gamybos ir paslaugų įmonių darbuotojų (2007 m. – atitinkamai 29 ir 25,4 proc.).

Daugiau kaip pusė (55,3 proc.) gamybos ir paslaugų įmonių naudojosi plačiajuosčiu internetu: 38,8 proc. prie interneto jungėsi naudodamos skaitmenines abonentines telefono linijas (DSL), 24 proc. – kitas fiksuotas jungtis (kabeline, skirtine linija ir kt.). 43,8 proc. įmonių naudojo tradicinius modemus (*dial-up*) ar skaitmenines telefono linijas (ISDN).

Metų pradžioje 53,7 proc. įmonių turėjo vietinius kompiuterių tinklus (LAN), 31,4 proc. – vidinius tinklynus (intranetą). Interneto tinklalapį ar svetainę turėjo 54,4 proc. gamybos ir paslaugų įmonių. 44,1 proc. įmonių nurodė, kad interneto tinklalapiuose buvo skelbiami įmonių prekių ar paslaugų katalogai ir kainynai, 22,2 proc. įmonių suteikė galimybę pasirinkti norimo produkto formą ar dizainą. 18,2 proc. įmonių teikė galimybę užsisakyti, rezervuoti ar pirkti norimus produktus.

Devynios iš dešimties įmonių (89,8 proc.) naudojo internetą bankų ir kitų finansinių institucijų

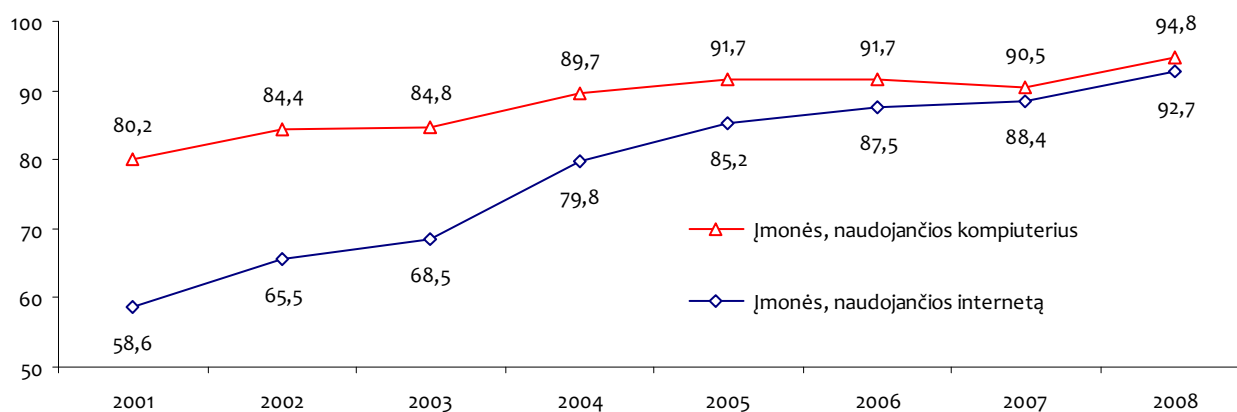
paslaugoms, daugiau kaip pusė įmonių (53,3 proc.) – darbuotojų švietimui ir mokymui. Beveik visos gamybos ir paslaugų įmonės (85 proc.) 2007 m. internetą naudojo bendraudamos su valstybės institucijomis (2006 m. – 75,8 proc.). Informacijos valstybės institucijų svetainėse ieškojo 81,5 proc. įmonių, 83,9 proc. – siuntėsi įvairias formas, 55,6 proc. – grąžino jas užpildytas. Penktadalis įmonių 2007 m. teikė siūlymus elektroninėje paraiškų sistemoje (viešųjų pirkimų monitoringo informacinėje sistemoje).

Internetas atvėrė įmonėms plačias galimybes nepaisant sienų siūlyti savo produkciją įvairioms rinkoms. 2007 m. kompiuterius ir elektroninius tinklus prekybai (pirkti arba parduoti prekes ar paslaugas) naudojo 31,8 proc. įmonių. 26,7 proc. įmonių pirko (užsakė) prekes ar paslaugas internetu arba kitais kompiuteriniais tinklais, 22,9 proc. – gavo užsakymų. 2006 m. elektroniniais tinklais pirko 20,1, gavo užsakymus – 14,2 proc. įmonių. Pirkimai elektroniniais tinklais 2007 m. sudarė 12,4 proc. visų pirkimų, pardavimai – 7,8 proc. visų įmonių apyvartos (2006 m. atitinkamai 7,2 ir 4,7 proc.).

Elektroninės saugos priemonės naudojo 95,2 proc. visų įmonių, turinčių interneto prieigą (2007 m. – 94,9 proc.). Per 2007 m. 39,3 proc. įmonių buvo susidūrusios su elektroninio saugumo problemomis. Panaši dalis įmonių su elektroninio saugumo problemomis susidurdavo ir ankstesniais metais: 2006 m. – 39,9, 2005 m. – 40,2 proc.

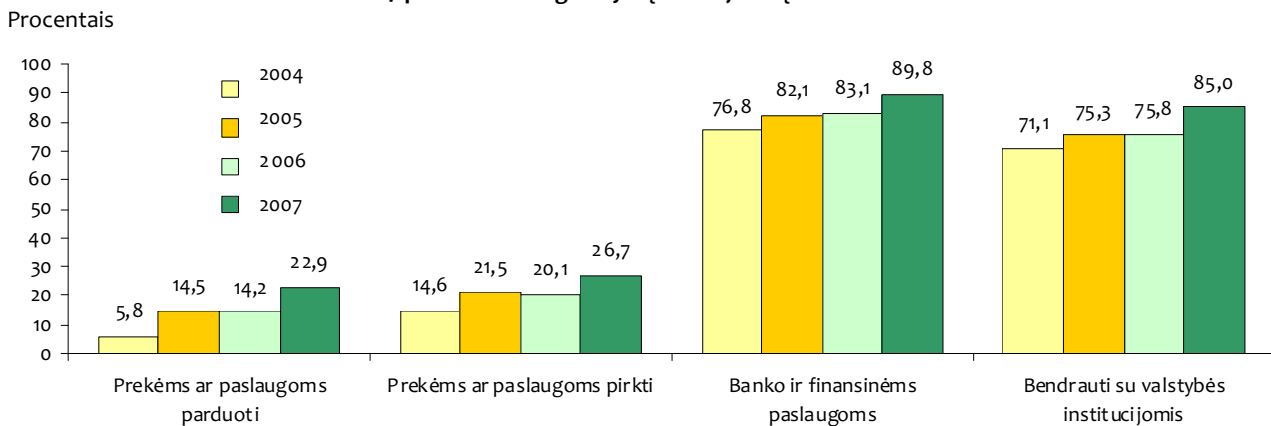
6 pav. Kompiuterių ir interneto naudojimas įmonėse

Procentais

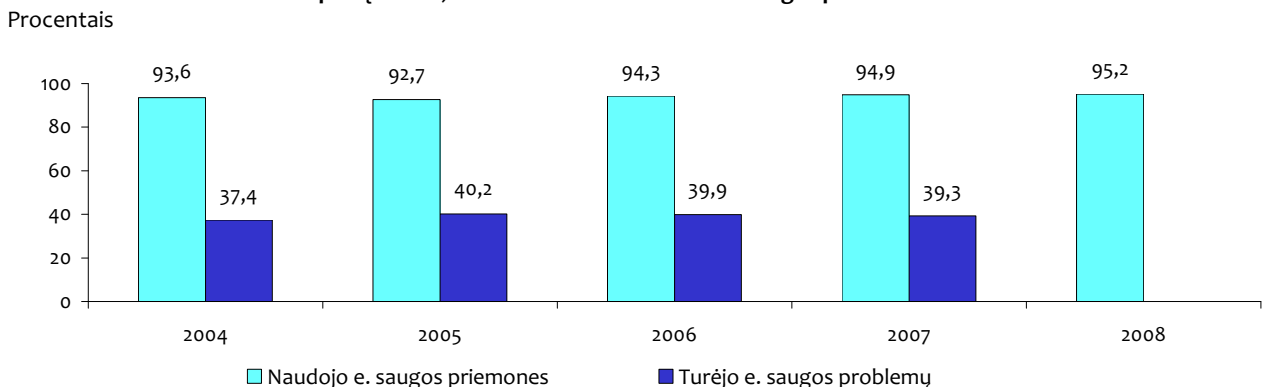

4 lentelė. Įmonės, turinčios interneto tinklalapius ar svetaines

Procentais	2005	2006	2007	2008
Iš viso	40,8	41,3	47,4	54,4
Apdirbamoji gamyba	39,9	42,8	48,7	54,1
Elektros, dujų ir vandens tiekimas	16,8	22,6	31,6	49,3
Statyba	39,1	38,0	36,7	49,0
Prekyba	39,1	43,4	49,5	53,3
Viešbučiai ir restoranai	44,0	37,4	44,9	49,2
Transportas ir sandėliavimas	29,6	26,9	36,1	47,8
Paštas ir telekomunikacijos	79,2	77,5	85,1	83,1
Finansinis tarpininkavimas	77,5	66,4	76,5	82,3
Kompiuteriai ir su jais susijusi veikla	86,3	77,6	86,0	87,5
Nekilnojamasis turtas, nuoma ir kita verslo veikla	48,8	41,8	58,2	67,4
Poilsio organizavimo, kultūros ir sporto veikla	70,6	76,9	60,5	70,5
Kita aptarnavimo veikla	43,3	19,8	22,8	27,3

7 pav. Interneto galimybių naudojimas įmonėse

5 lentelė. Įmonių, pardavusių ir pirkusių internetu, dalis

Procentais	Pardavusių internetu įmonių dalis			Pirkusių internetu įmonių dalis		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Iš viso	14,5	14,2	22,9	21,5	20,1	26,7
Apdirbamoji gamyba	13,7	16,8	24,4	15,7	14,5	23,5
Elektros, dujų ir vandens tiekimas	1,5	0,7	2,9	8,8	8,1	7,4
Statyba	5,7	5,9	16,5	18,5	13,2	21,4
Prekyba	17,7	17,2	23,3	30,0	27,9	34,2
Viešbučiai ir restoranai	23,6	15,8	24,5	19,6	16,3	22,6
Transportas ir sandėliavimas	24,1	18,6	34,8	16,7	20,0	25,3
Paštas ir telekomunikacijos	20,0	32,2	23,6	42,5	52,9	27,0
Kompiuteriai ir su jais susijusi veikla	32,8	32,2	43,8	66,4	60,8	64,4
Nekilnojamasis turtas, nuoma ir kita verslo veikla	2,7	8,1	20,1	16,6	22,2	27,5
Poilsio organizavimo, kultūros ir sporto veikla	8,7	3,4	8,1	18,8	8,5	9,7
Kita aptarnavimo veikla	1,5	2,5	9,3	4,3	4,4	15,1

8 pav. Įmonės, susidūrusios su elektroninės saugos problemomis

INFORMACINĖS TECHNOLOGIJOS VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ VALDYMO ĮSTAIGOSE

2008 m. pradžioje 61 proc. valstybės ir savivaldybių valdymo įstaigų teikė pirmojo lygio elektronines paslaugas internetu, t. y. informaciją apie vykdomas funkcijas ir teikiamas paslaugas galima buvo rasti internete. 41,8 proc. įstaigų teikė galimybę parsisiųsti, 14,7 proc. – grąžinti užpildytas įvairias formas. 50,4 proc. įstaigų teigė teikiančios konsultacijas internetu (atsako į svetainėse pateiktus klausimus).

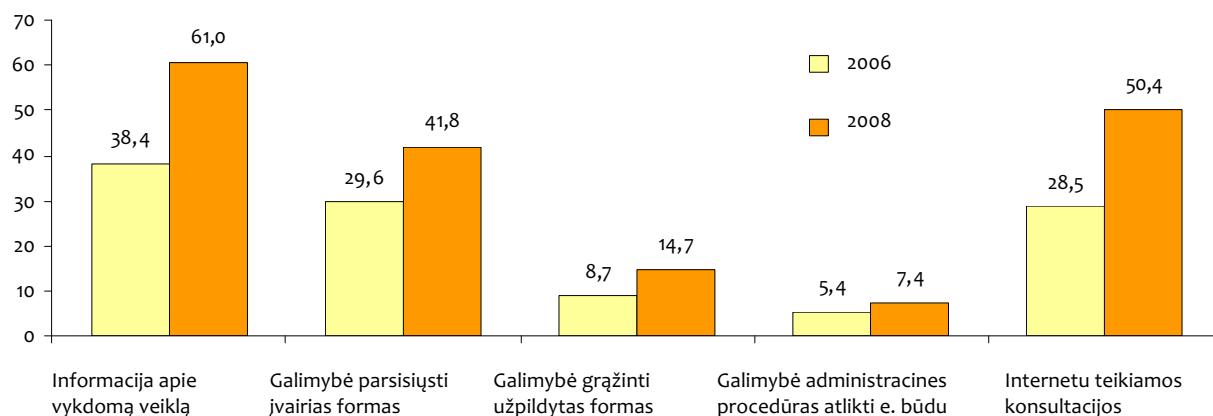
Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (IVPK) duomenimis, 2007 m. pagrindinių viešųjų paslaugų perkėlimo į elektroninę terpę lygis Lietuvoje siekė 63 proc. Nors realus viešųjų paslaugų perkėlimo į elektroninę terpę lygis Lietuvoje per 2007 m. nepakito, tačiau dėl bendros ES metodikos pakeitimų, palyginti su 2006 m., perkėlimo procentinė išraiška sumažėjo (2006 m. – 69, 2005 m. – 64, 2004 m. – 49 proc.).

Verslui skirtos paslaugos į internetą perkeliamos sparčiau negu skirtos gyventojams – verslui skirtų paslaugų perkėlimo į internetą lygis 2007 m. siekė 75 proc. (2006 ir 2005 m. – 76, 2004 m. – 60 proc.), gyventojams – 51 proc. (2006 m. – 57, 2005 m. – 56, 2004 m. – 44 proc.). Geriausiai Lietuvoje išvystytos elektroninės viešosios paslaugos, susijusios su gyventojų pajamų deklaravimu, įsidarbinimo paslaugomis, viešųjų bibliotekų saugomos informacijos paieška, socialinėmis įmokomis, muitinės deklaracijomis, statistikos duomenų pateikimu, viešaisiais pirkimais.

Nors elektroninės saugos priemonės naudojo beveik visos įstaigos, tačiau per 2007 m. 48 proc. įstaigų susidūrė su elektroninio saugumo problemomis. Pagrindinė problema, kurią paminėjo beveik visos su elektroninio saugumo problemomis susidūrusios įstaigos, tai dėl kompiuterinių virusų sugaištas laikas ar prarasta informacija.

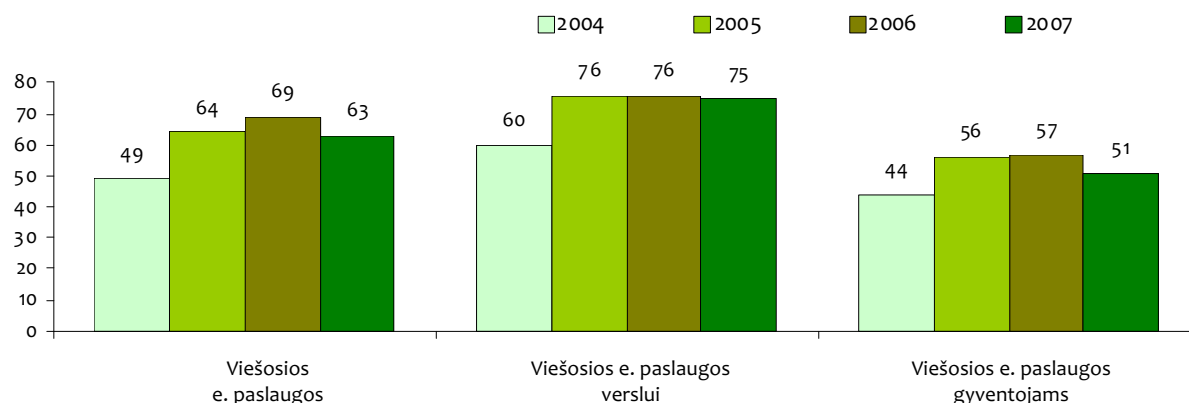
9 pav. Institucijų pasiskirstymas pagal teikiamų e. valdžios paslaugų lygį

Procentais

10 pav. Viešųjų e. paslaugų, pasiekiamų internetu, lygis

Procentais nuo visų paslaugų

INFORMACINĖS TECHNOLOGIJOS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGOSE

2009 m. pradžioje visos sveikatos priežiūros įstaigos, kuriose dirbo 10 ir daugiau darbuotojų, kasdienėje veikloje naudojo kompiuterius ir internetą. 2007 m. pradžioje kompiuteriais ir internetu atitinkamai naudojosi 98 ir 94,2 proc. sveikatos priežiūros įstaigų. Kompiuterius darbe bent kartą per savaitę naudojo 31,4, internetą – 29 proc. sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojų (2007 m. atitinkamai 26,8 ir 22,3 proc.). Palyginti su 2007 m., darbuotojų, naudojančių darbe kompiuterius, skaičius išaugo 17,4, internetą – 30,4 proc.

Metų pradžioje 51,9 proc. įstaigų turėjo vietinius kompiuterių tinklus (LAN), 93,2 proc. įstaigų naudojo specializuotą programinę įrangą, skirtą sveikatos priežiūros įstaigoms. Daugiausia kompiuterinė technika buvo naudojama administraciniams tikslams (83,8 proc. visų sveikatos priežiūros įstaigų), statistinėms, visuomenės sveikatos stebėsenos, Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos ataskaitoms parengti (78,9 proc.) bei pacientų atvykimo registracijai (57,9 proc.). 74,7 proc. įstaigų nurodė, kad naudojasi Valstybinės ligonių kasos informacine sistema SVEIDRA.

Devynios iš dešimties įstaigų naudojo elektroninės bankininkystės paslaugomis (90,1 proc. visų įstaigų), 58,6 proc. – užsakė prekes ar paslaugas, 45,7 proc. naudojo internetą švietimui ir mokymuisi. 74,4 proc. įstaigų naudojo internetą bendraudamos su Valstybine ligonių kasa, 61,8 proc. – keitėsi duomenimis su kitomis įstaigomis.

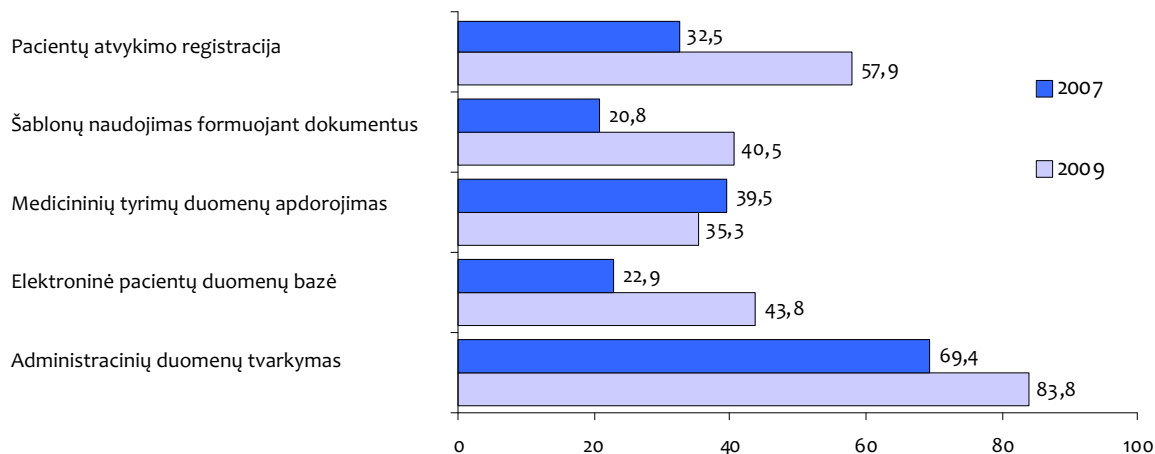
Dauguma sveikatos priežiūros įstaigų (88 proc.) internetą naudojo bendrauti su viešojo administravimo institucijomis. Informacijos valstybės institucijų svetainėse ieškojo 83 proc. įstaigų, 86,9 proc. siuntėsi įvairias formas, 83,5 proc. – gražino jas užpildytas, administracines procedūras elektroniniu būdu atliko 80,5 proc., siūlymus elektroninėje paraiškų sistemoje teikė 40,6 proc. įstaigų.

Interneto svetaines turėjo 38,3 proc. sveikatos priežiūros įstaigų, jose buvo skelbiama pagrindinė informacija apie įstaigą ir teikiamas paslaugas. 8,7 proc. įstaigų teikė konsultacijas internetu (atsakinėjo į svetainėje pateiktus klausimus), galimybę užsiregistruoti į priėmimą savo svetainėse teikė 8 proc. įstaigų.

Elektroninio saugumo priemonės naudojo 99,2 proc. visų įstaigų (2007 m. – 89,1 proc.). Daugiausia buvo naudojama antivirusinė programinė įranga – 98,2 proc. 2008 m. 38,3 proc. įstaigų susidūrė su elektroninio saugumo problemomis (2006 m. – 33,8 proc.).

11 pav. Pagrindiniai kompiuterių naudojimo tikslai

Procentais

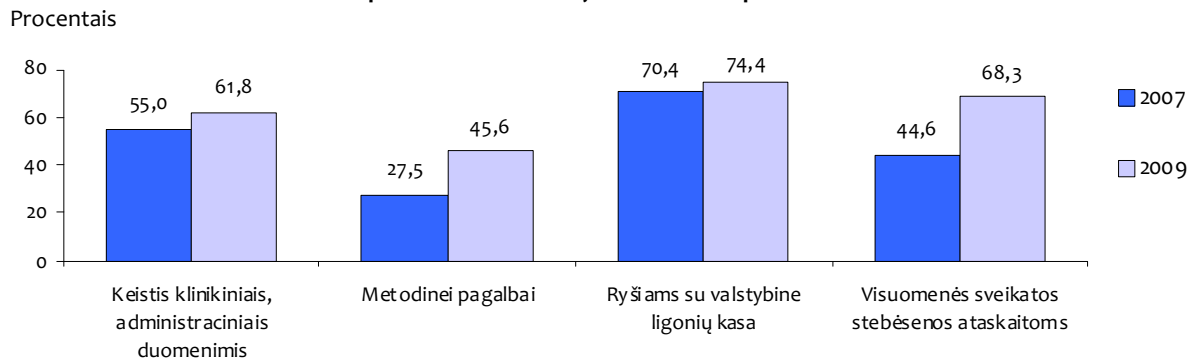

6 lentelė. Pagrindiniai interneto naudojimo tikslai

Procentais

Procentais	2005	2007	2009
Banko ir finansinėms paslaugoms	76,7	85,9	90,1
Bendrauti su valdžios institucijomis	79,7	93,7	88,0
Švietimui ir mokymams	71,3	39,7	45,7
Produktams pirkti	37,6	38,7	58,6
Teikiama galimybė naudotis internetu pacientams	5,8	3,9	11,6

12 pav. Interneto naudojimas sveikatos priežiūros tikslais

7 lentelė. Pagrindiniai interneto svetainių naudojimo tikslai

Procentais

	2005	2007	2009
Turi interneto svetaines, iš viso	25,4	34,8	38,3
Pagrindinė informacija apie įstaigą	25,0	34,8	38,3
Informacija apie paslaugas, priėmimo valandas ir įkainius	20,2	29,4	33,2
Galimybė užsiregistruoti į priėmimą	3,7	9,8	8,0
Konsultacijos (atsakoma į svetainėje pateiktus klausimus)	8,9	11,2	8,7

INFORMACINĖS TECHNOLOGIJOS ŠVIETIMUI IR KULTŪRAI

Diegiant informacines technologijas į bendrąjį lavinimą ir profesinį mokymą siekiama kokybinės mokymo ir mokymosi kaitos, stiprinama mokymosi motyvacija, keičiasi mokyklos ir mokytojo vaidmuo. Pamokos, naudojant kompiuterines programas, tampa patrauklesnės, pritaikytos individualiems besimokančiojo gebėjimams ir poreikiams. 2007–2008 m. m. pradžioje bendrojo lavinimo mokyklose buvo 47,5 tūkst. kompiuterių, iš jų 74 proc. buvo naudojami mokymo tikslams. Dauguma kompiuterių (83,3 proc.) turėjo interneto ryšį. Bendrojo lavinimo mokyklose kompiuterių skaičius, palyginti su 2005–2006 m. m., padidėjo 25 proc. Išlaugo mokymui naudojamų kompiuterių skaičius, tenkantis 100 mokinių: 2005–2006 m. m. 100 mokinių teko 5,1 kompiuterio, 2007–2008 m. m. – 7,2.

Daugiau nei 95 proc. visų bendrojo lavinimo mokyklų turėjo interneto prieigą. 2007–2008 m. m. 61 proc. pedagogų turėjo kompiuterinio raštingumo žinių, atitinkančių kompiuterinio raštingumo standartą. IT srityje kvalifikaciją kėlė 5,4 tūkst. pedagogų. Švietimo ir mokslo ministerijos pateiktais duomenimis, 81 proc. dalykų mokytojų naudoja internetą savo dėstomo dalyko pamokose. Daugiausia informacines technologijas naudoja chemijos (99,7 proc.), fizikos (99,7 proc.) ir dailės (99,5 proc.) mokytojai.

Profesinėse mokyklose nuo 2005 m. kompiuterių skaičius išaugo 15 proc. (2005 m. – 5,6 tūkst., 2007 m. – 6,7 tūkst.), 90 proc. visų kompiuterių turėjo

internetu prieigą. 100 profesinių mokyklų mokinių mokymuisi tenka beveik 10 kompiuterių.

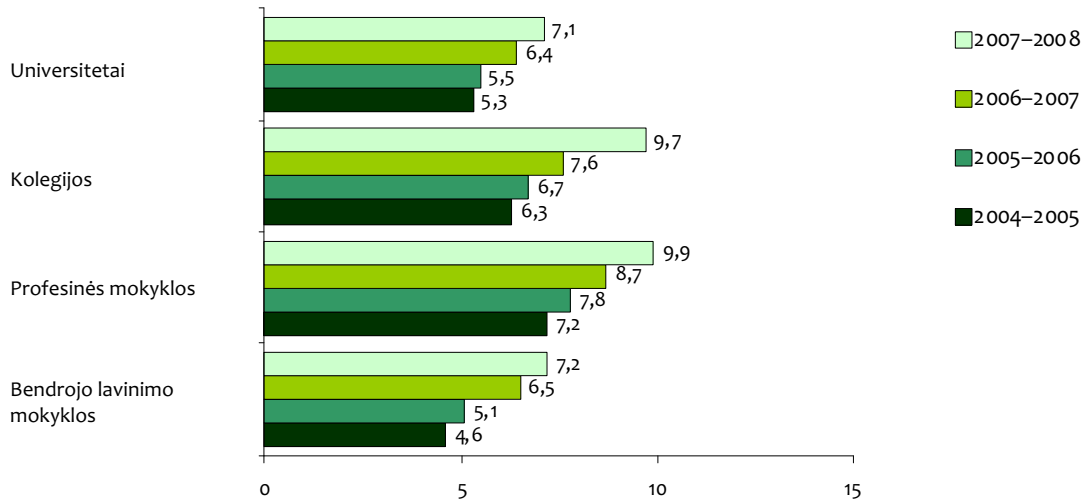
Aukštesniosios mokyklos yra reformuotos į kolegijas, todėl duomenys apie kompiuterių naudojimą šiose mokyklose nepateikiami. Kolegijose 2007–2008 m. m. buvo 9,1 tūkst. kompiuterių, iš jų 95 proc. buvo prijungti prie interneto, mokymo tikslams 100 studentų teko 9,7 kompiuterio.

Universitetuose 2005–2006 m. m. 100 studentų teko 5,5, 2007–2008 m. m. – 7,1 kompiuterio. Palyginti su kitomis mokymo įstaigomis, kompiuterių skaičius, tenkantis 100 besimokančiųjų, yra mažiausias.

2007–2008 m. m. kolegijose ir universitetuose kompiuteriją studijavo 6,3 tūkst. studentų. Nuo 2000 m. didėjo studentų, studijuojančių kompiuteriją, skaičius, tačiau 2007–2008 m. m. studijuojančiųjų kompiuteriją sumažėjo 10 proc. Aukštesniosiose mokyklose 2007 m. buvo parengta 1,4 tūkst. kompiuterijos specialistų (2005 m. – 1,1 tūkst.).

2008 m. asociacija „Langas į ateitį“ kartu su Vidaus reikalų ministerija ir kitais partneriais baigė steigti Lietuvoje viešo interneto prieigos tinklą. Seniūnijose, muziejuose, paštuose, ligoninėse buvo įsteigti 875 viešos interneto prieigos taškai. Beveik pusė „Lango į ateitį“ centrų yra įsteigti nedidelėse gyvenvietėse, kuriose gyvena 400–4500 žmonių. Viešos interneto prieigos taškuose vidutiniškai buvo po 2–4 kompiuterius, turinčius interneto ryšį. 2006 m. „Langas į ateitį“ gavo Europos Sąjungos finansavimą gyventojams mokytis naudotis internetu. Pagal šį projektą 2006–2008 m. interneto pradmenis įgijo 50 tūkst. Lietuvos gyventojų.

13 pav. Kompiuterių skaičius, tenkantis 100 mokinių ir studentų

8 lentelė. Pedagogų, naudojančių internetą dėstomam dalykui, skaičius

Procentais

	Palyginti su visais mokytojais		
	2005–2006	2006–2007	2007–2008
Iš viso	47,7	63,9	80,7
Lietuvių k.	58,3	63,5	74,9
Užsienio k.	55,4	58,3	63,4
Matematika	51,0	63,4	73,8
Fizika	84,7	94,4	99,5
Chemija	87,6	95,5	99,7
Istorija	66,9	78,8	88,6
Dailė	87,3	82,6	99,5
Kiti dalykai	30,1	56,4	68,9

9 lentelė. Aukštųjų mokyklų studentų, studijuojančių kompiuteriją, skaičius

	Iš viso studentų					Parengta specialistų				
	2003–2004	2004–2005	2005–2006	2006–2007	2007–2008	2003	2004	2005	2006	2007
Universitetai	5191	5761	5723	5661	5293	620	685	938	1216	1210
Kolegijos	1208	1240	1184	1026	957	160	252	169	208	168

IŠVADOS

Kaupiamos ir nuolat atnaujinamos produktyviosios žinios sudaro šiuolaikinės ekonomikos pagrindą. Plačiąja prasme informacinė visuomenė yra žiniomis pagrįstos ekonomikos (žinių ekonomikos) dalis. Informacinės visuomenės statistika kinta ir daugeliu atveju tai panašu į kitų sričių statistikos raidą. Tačiau informacinę visuomenę nuo kitų sričių skiria vienas svarbiausias bruožas – sparti technologijų kaita. Dėl šios priežasties atsiranda naujų žinių ir veiklos procesų, o tuo pat metu – ir naujų statistinių rodiklių. Naujų rodiklių poreikis atsiranda plėtojant mokslo tyrimus ir praktinę veiklą, grindžiamą žiniomis ir informacinių ryšių technologijomis, vertinant konkurencingų produktų gamybos ir paslaugų teikimo sritis, mokslą bei studijas. Kad žinių ekonomika egzistuotų, t. y. kad

žinios būtų plačiai naudojamos ekonominei naudai gauti, reikia:

- siekti, kad gyventojai būtų pakankamai išsilavinę naudotis žiniomis ir jomis keistis;
- tobulinti IT infrastruktūrą, užtikrinti informacijos sklaidą ir apdorojimą;
- skatinti efektyviai naudoti žinias ir sudaryti sąlygas verslumui reikštis;
- kurti inovacijų sistemą globalinėms žinioms šalyje pritaikyti.

Informacinė visuomenė, žinių ekonomika ir visą gyvenimą trunkantis mokymasis tampa vis svarbesni. Tai daro įtaką Lietuvos ir visos Europos Sąjungos valdžios institucijų ir švietimo organizacijų nuostatoms ir skatina plėsti švietimo bei mokymosi galimybes, kad švietimas ir mokymasis būtų prieinamas visiems visuomenės nariams ir leistų besimokantiejiems pasirinkti laiką, vietą ir spartą.